

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, професора
Карпенко Оксани Олександрівни
на дисертацію Вовк Ольги Миколаївни
на тему «Імперативи модернізації підприємств інфраструктурної сфери в
контексті сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки»
подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Ознайомлення з дисертацією, авторефератом та опублікованими працями Вовк Ольги Миколаївни дає підстави для представлення розгорнутої характеристики основних результатів дисертаційного дослідження.

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Сучасні модернізаційні трансформації парадигмальних теоретико-методологічних засад інноваційного розвитку у тенденціях економічної активності провокують пошук нових наукових та практичних рішень щодо забезпечення ефективності господарювання, адаптивності та конкурентоспроможності економічних суб'єктів. Динамічність інноваційного розвитку детермінує модернізаційні перетворення економічних систем, котрі мають узгоджувати диспропорції в ресурсозабезпеченні й пріоритетності інноваційно-інвестиційної активності, забезпечувати стійкість та прибутковість в умовах інтегрованості ринків. Адекватною відповіддю на зазначені тенденції є формалізації нових наукових концепції та пошук методологічного обґрунтування узагальненої парадигми цивілізаційного й економічного розвитку.

Підприємства інфраструктурної сфери в описаних умовах потребують інституційної та методичної підтримки, а їх модернізація – методологічного забезпечення та практичних рекомендацій щодо ефективної активізації модернізаційного потенціалу із врахуванням системи діючих модернізаційних імперативів. Формалізація інституційного та методологічного забезпечення результативного функціонування підприємств в описаних тенденціях стає важливою науковою проблематикою, що потребує наукового обґрунтування нової парадигми в межах модернізаційної, інноваційної та когнітивної теорій та із врахуванням сучасних викликів неоіндустріалізації, зміни технологічних укладів й економічних циклів. Цьому сприятиме поглиблення теоретичних положень щодо формування

імперативів модернізації та обґрунтування методологічних засад застосування інноваційно-когнітивної парадигми в забезпеченні інноваційного розвитку підприємств інфраструктурної сфери.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність.

Детальне вивчення дисертаційної роботи Вовк О.М. на тему «Імперативи модернізації підприємств інфраструктурної сфери в контексті сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки», автореферату та наукових публікацій, дозволяє зробити висновок про обґрунтованість отриманих науково-методичних положень і їх достовірність.

Представлена дисертаційна робота та автореферат повністю ідентичні, а описані дослідження відзначаються логічною, послідовністю викладення матеріалу, відповідною структуризацією дисертації. Авторка в повній мірі розкрила методологію досягнення поставленої мети наукової роботи та реалізувала зазначені завдання, що свідчить про завершеність і комплексність отриманих дисертанткою результатів.

Висновки, теоретико-методологічні та прикладні положення, які викладені у дисертаційному дослідженні, також є достатньо обґрунтованими та достовірними, що було забезпечено через використання загальнонаукових та спеціальних методів наукового дослідження, здійсненням поглибленого та різнобічного аналізу вітчизняних і закордонних джерел з досліджуваних питань щодо модернізації підприємств в умовах інноваційного розвитку економіки, нормативно-правового забезпечення та інформаційно-статистичних матеріалів міністерств та місцевої влади, інформаційно-аналітичних і довідкових матеріалів міжнародних асоціацій, рейтингових агентств, фінансової звітності та практики господарювання суб'єктів інфраструктурної сфери вітчизняної економіки.

У дисертації в повній мірі розкрито методичний інструментарій дослідження, авторські підходи до формалізації інноваційно-когнітивної парадигми розвитку модернізаційної теорії та достатньо повно обґрунтовано концепції стратегічного управління та інтеграційного впливу на конкурентоспроможність модернізаційними змінами на підприємствах інфраструктурної сфери. Дисертантка формалізувала теоретико-методологічний базис дисертаційної роботи у складі гносеологічного, когнітивного, інноваційного та інституціонального підходів наукового пізнання для отримання комплексного уявлення про модернізацію підприємств інфраструктурної сфери в контексті тенденцій інноваційного розвитку, а також застосування загальнонаукових і спеціальних методів

досліджень, зокрема таких, як: діалектика, групування, аналізу і синтезу, формалізації та монографічного опису, спостережень та порівнянь, декомпозиції, узагальнень, методи економіко-математичного моделювання і статистичної збірки, що базуються на сучасних наукових засадах економічної теорії, цифровізованих технологіях обробки інформації та теорії інноваційного розвитку економіки. Це дозволило авторці визначити якісні й кількісні характеристики проблеми, що досліджується.

Проведене дисертаційне дослідження відповідає сучасним напрямкам розвитку економічної науки та безпосередньо пов'язане з тематикою науково-дослідних робіт, що проводилися у ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», а саме з темами: «Підвищення ефективності структури економічних систем на різних рівнях функціонування» (ДР № 0118U001588), у межах виконання було проведено узагальнення європейського досвіду імплементації соціально орієнтованих реформ на модернізацію транспортно-логістичних бізнес-систем, їх інтегрованості з державними інституціями, описано методологічні засади модернізації об'єктів господарювання інфраструктурної сфери в контексті інноваційного розвитку; «Підвищення ефективності структури економічних систем на різних рівнях функціонування» (ДР № 0118U001589), базуючись на формалізації закономірностей і факторів інноваційного розвитку підприємств інфраструктурної сфери дисертанткою сформульовано організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності формування і реалізації модернізаційного потенціалу економічної системи, що ґрунтується на принципах корпоративного управління і стратегічного розвитку (акт впровадження № 01/00599 від 15.09.2020 р.). Також наукові здобутки дисертантки впроваджено у науково-дослідні роботи, що виконувались в Національному авіаційному університеті: «Управління сталим розвитком інтеграційних процесів підприємств повітряного транспорту в міжнародному просторі» (ДР № 01181U004287) в межах якої обґрунтовано інноваційні стратегії міжнародної інтеграції та конкурентоспроможності для розвитку підприємств в умовах міжнародної цифровізації, імперативів модернізації транспортних підприємств з урахуванням; «Проблеми ефективного функціонування та розвитку ринку транспортних послуг» (ДР №01181U004287), в межах якої дисертанткою узагальнено тенденції інноваційного розвитку підприємств інфраструктурної сфери та обґрунтовані авторські методики оцінювання ефективності й конкурентоспроможності функціонування транспортних підприємств (акт впровадження № 11.01.01/3132 від 09.12.2020 р.).

Обґрунтованість та достовірність результатів дисертаційної роботи О.М. Вовк підтверджується апробацією та позитивною оцінкою її положень на двадцяти семи міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях в Україні і за кордоном, публікаціями у фахових та інших виданнях, впровадженнями результатів дослідження у діяльність Міністерства цифрової трансформації України, Департаменту транспортної інфраструктури Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), імplementовано в господарювання інфраструктурних підприємств та навчальний процес закладів вищої освіти України.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основні науково-методичні положення, методичні підходи, оцінки, висновки дисертаційного дослідження О.М. Вовк є науково-обґрунтованими та достовірними, що забезпечується коректністю постановки наукових і практичних завдань, комплексністю використання методичних прийомів, глибоким вивченням вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, логічністю теоретичних викладок, опрацюванням значного масиву економіко-статистичної інформації. Наукова обґрунтованість і достовірність результатів дисертаційного дослідження обумовлена застосуванням сучасних методів наукового дослідження, кваліфікованим відбором, систематизацією та об'єктивністю оцінки статистичної інформації.

Наукові положення та висновки, які виносяться на захист, одержані автором самостійно.

У дисертації Вовк О.М. викладено власну точку зору відносно формування імперативів модернізації підприємств інфраструктурної сфери в умовах інноваційного розвитку економіки. До наукових результатів, які подано *вперше*, вважаємо за доцільне віднести наступні:

- обґрунтовано методологічні засади модернізації підприємств інфраструктурної сфери, котрі авторкою розкрито через когнітивну теорію поведінки підприємств, а також закономірності та принципи інноваційного розвитку (стор. 124-131), котрі дозволяють визначити каталізатори ефективності активізації наявного модернізаційного потенціалу підприємств та інтелектуально-цифровізоване забезпечення нарощування прибутковості, конкурентоспроможності, інноваційності та безпековості розвитку (стор. 276-280);

- запропонована система соціально-економічних імперативів модернізації підприємств інфраструктурної сфери, котрі обґрунтовано методичним забезпеченням інноваційності, конкурентоспроможності,

інституційності, стратегічності, безпековості, інтеграційності підприємств інфраструктурної сфери, і які в сукупності формують методологічний базис інноваційної спрямованості економічного розвитку через модернізаційну трансформацію структури просторової моделі економічної системи підприємства (стор. 330-344);

- авторкою в межах інноваційно-когнітивної парадигми обґрунтовано концепцію стратегічного управління модернізацією на засадах інституціоналізму, інтелектуалізації, ресурсоефективності (стор 82-83, 89-91), котра формує методичні засади регулювання результативності інноваційної адаптації й інтелектуалізації підприємств інфраструктурної сфери через інструментарій конвертації інтелекту в технології управління інвестиційно-інноваційними процесами і техніко-технологічним оновленням (стор. 104-115); формування і реалізацію модернізаційного потенціалу, що передбачає оптимізацію ресурсозабезпечення та ресурсоефективність, пошук просторово-економічних можливостей модернізації; результативність модернізації в умовах інституційних змін (стор. 284-300);

удосконалено:

- методологічний базис модернізації підприємств інфраструктурної сфери, що, базується на авторських підходах до групування принципів модернізації за об'єктністю та когнітивністю і, активізуючи модернізаційні процеси, формує прикладні аспекти формування модернізаційного потенціалу та системи інноваційно-інвестиційних стратегій (стор. 131-141);

- розглядаючи з позицій суб'єктно-об'єктних відносин розкрито критеріальні характеристики та потенціалоформуючі властивості функціональних компонент економічних ресурсів у економіко-організаційному механізмі управління модернізаційним потенціалом підприємств інфраструктурної сфери, що забезпечує загальну ресурсно-просторову цілісність, комплексно враховує ресурсні та інтелектуально-цифровізовані аспекти управління економічним потенціалом, спрямовується на цілі інноваційного розвитку, ефективного управління й стратегічності функціонування розвитку підприємств інфраструктурної сфери (стор. 264-280);

- методичні основи формування стратегічних цілей модернізаційних змін на основі побудови профілю модернізаційного потенціалу, що, на відміну від існуючих, обґрунтовано із застосуванням методи адитивної згортки та формалізовано в оціночній шкалі рівня освоєності модернізаційних технологій інтелектуалізації та цифровізації, результативності й стратегічності інноваційних трансформацій у формі спіралеподібного простору модернізації, які можуть бути реалізовані при

обґрунтуванні вибору форм та джерел фінансування інвестиційних проєктів з оновлення матеріально-технічного забезпечення процесів інтелектуалізації підприємств (стор 184-191);

- методичний підхід до вибору інноваційно-інвестиційних стратегій модернізації підприємств інфраструктурної сфери, що, на відміну від існуючих підходів, базується на оцінюванні дійсного та оптимізованого рівнів модернізації підприємств, та відповідної параметричної моделі активізації резервів модернізаційного потенціалу (стор. 303-314);

набуло подальшого розвитку:

- генезис теорій модернізації економічних систем від філософських трактувань зміни цивілізаційних уявлень до сучасних концепції економічних трактування в контексті інтелектуально-цифровізованого розвитку, що дисертанткою побудовано з урахуванням періодизації наукових досліджень інноваційно-технологічного етапу в трактуваннях модернізаційної теорії, інноваційних циклів та диспропорційних криз (стор. 43-55);

- класифікація видів модернізації підприємств, які авторкою описано з позицій об'єктивності, спрямованості та характеру модернізаційних змін на підприємствах (стор. 69-72);

- методичні засади імплементації європейського досвіду щодо впровадження соціально-орієнтованих реформ й інтеграції транспортно-логістичних функцій бізнесу з державними інституціями та практик стратегічного планування інноваційного розвитку економіки, створення дієвих інституціональних механізмів модернізації окремих підприємств, формування системи підтримки інфраструктурних проєктів, моніторингу й модернізації та векторності її реалізації (стор. 350-371);

- обґрунтування взаємоузгодженості модернізаційного потенціалу підприємств інфраструктурної сфери з рівнем інтелектуалізації та цифровізації економічного простору, що передбачає застосування методів економіко-математичного моделювання для визначення просторово-часового впливу модернізації на інноваційний розвиток підприємства, агрегованими показниками якої є прибутковість, інтелектуалізація та цифровізація, якість і безпека, інтегрованість та конкурентоспроможність (стор. 303-324);

- теоретико-методологічні засади формування ексклюзивних напрямів активізації модернізаційного процесу на підприємствах інфраструктурної сфери, що сформовані з урахуванням інноваційного характеру та цілей реалізації інноваційно-когнітивної парадигми розвитку в умовах конкурентного середовища та інституційного регулювання економіки (стор. 284-302);

- методичні положення оцінювання ефективності модернізаційних процесів в частині визначення вартісних параметрів ресурсозабезпечення та інвестиційних можливостей, оцінки модернізаційного потенціалу підприємств інфраструктурної сфери (стор. 148-169);

- прикладні аспекти сценарного прогнозування із застосуванням авторських моделей проектування модернізаційних змін на підприємствах інфраструктурної сфери, що передбачає урахування впливу методології інноваційно-когнітивної парадигми на векторність та результативність імплементації імперативів модернізації підприємств в умовах інноваційної економіки (371-390).

Важливість результатів досліджень для науки та практики

Отримані результати дисертаційної роботи О.М. Вовк у теоретичній, методологічній, експериментальній та апробаційній частинах дають підстави підсумувати щодо можливості їх використання:

- *в діяльності органів державної влади*: запропонованого комплексу імперативів модернізації й методологічного забезпечення ефективності активізації модернізаційного потенціалу вітчизняних підприємств;

- *в діяльності наукових і освітніх закладів*: розвиненої теорії модернізації економічних систем: понятійно-категоріального апарату, класифікаційних ознак, системи принципів, імперативів; сучасних інтелектуально-цифровізованих закономірностей формалізованої інтелектуально-когнітивної парадигми розвитку та узгоджених в її межах концепцій модернізації економічних систем;

- *в практиці господарювання підприємств*: методичного інструментарію стратегічного управління модернізаційний процесом, аналізу його результативності; оцінюванні та управлінні активізацією модернізаційного потенціалу підприємств; економіко-математичних моделей управління стратегіями і проектами модернізації підприємств.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність:

- Міністерства цифрової трансформації України: запропоновані концептуальні засади модернізації, ґрунтуючись на закономірностях та принципах інноваційного розвитку та когнітивній теорії поведінки суб'єктів господарювання, цілеспрямовано впливають на ефективність активізації модернізаційного потенціалу та інтелектуально-цифровізовану трансформацію структури підприємств в напрямках нарощування конкурентоспроможності, інноваційності та безпековості розвитку, а також наукові здобутки щодо сформованого комплексу соціально-економічних імперативів модернізації підприємств інфраструктурної сфери, які,

базуючись на методологічних засадах інституційності, конкурентоспроможності, безпековості, інтеграційності, стратегічності та корпоративізації, розкривають сучасні закономірності інноваційного розвитку в напрямках інтелектуально-цифровізованої трансформації просторової моделі економічної системи України (довідка № 1/06-5-1527 від 15.02.2021 р.);

- виконавчого органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації): у роботі Департаменту транспортної інфраструктури впроваджено систему соціально-економічних імперативів через індикатори удосконалення транспортної інфраструктури та ефективності, що можуть бути орієнтиром для розробки результативних показників сучасної інфраструктури для громадського транспорту м. Києва (довідка № 053-19086 від 14.12.2020 р.).

- КП «Київське інвестиційне агентство»: впроваджено систему ексклюзивних функціональних стратегій активізації модернізаційного потенціалу підприємств інфраструктурної сфери; наукову концепцію стратегічного управління модернізацією на засадах інституціоналізму, інтелектуалізації, ресурсоефективності; методичний підхід до обґрунтування вибору інноваційно-інвестиційної стратегії модернізації підприємства (довідка № 050/30-1260 від 26.11.2020р.);

- ТОВ «АМГ-ІНВЕСТ»: метод вибору стратегії розвитку модернізаційного потенціалу, методи оцінювання рівня ефективності стратегічного управління модернізаційними процесами (довідка № 08/652 від 16.11.2020р.);

- філії (вокзалі) Акціонерного товариства (далі АТ) «Українська залізниця»: методичні положення щодо оцінювання ефективності модернізаційних процесів в частині визначення інвестиційних можливостей, форм та джерел фінансування технологічного оновлення (довідка № 188/III від 10.11.2020р.);

- ТОВ «Авіакомпанія Скайап»: безпекові імперативи функціонування підприємства транспортної галузі, зокрема методичний підхід до оцінювання і структуризації системи економічної безпеки та її вплив на динаміку інвестування та розвитку (довідка № 2020-02-14 від 10.02.2020р.);

- ТОВ «XENA»: імперативи безпековості та конкурентоспроможності авіатранспортного підприємства при проєктуванні інноваційної діяльності, просторовій і ресурсній модернізації (довідка № 20-352 від 12.10.2020р.);

- АТ «Миколаївгаз»: класифікацію видів модернізації, що дозволяє акцентувати напрями реалізації інвестиційної діяльності на впровадженні новітніх форм та технологій впровадження інформаційних та знанневий

інновацій у надання послуг з постачання енергоресурсів, а також забезпечення безпеки і якості функціонування; методи оцінювання потреби у модернізації і рівня ефективності її реалізації (довідка № 89/15-636 від 18.11.2020р.);

- ТОВ «ХАРКІВСТАНСМАШПРОЕКТ»: систему принципів та імперативів модернізації, на засадах обґрунтовуються інноваційні стратегії, форми та джерела фінансування інвестиційних проєктів з технологічної модернізації; методичний підхід до оцінювання рівня модернізації за профілем модернізаційного потенціалу економічних об'єктів інфраструктурної сфери (довідка № 030/С-69 від 19.11.2020р.);

- ТОВ «АМК ІНЖИНІРИНГ»: фінансові, інвестиційні, кадрові та інтелектуально-інформаційні аспекти активізації модернізаційного потенціалу, що розкривають механізми модернізації матеріально-технічного забезпечення; опис шляхів імплементації європейського досвіду модернізації; застосування методології прогнозування результативності реалізації модернізаційної стратегії визначить модернізаційні потужності та шляхи інноваційного розвитку підприємства (довідка № 11/20-260 від 18.11.2020р.);

- ТОВ «ПЕРСПЕКТИВА ОС»: методичний підхід до вибору модернізаційної стратегії та комплекс соціально-економічних імперативів модернізації, що, через закономірності інноваційного розвитку та специфіку економічних принципів, в сукупності створюють методологічний базис формування модернізаційного потенціалу та задають цілі забезпечення ефективності модернізаційних змін в процесах господарювання (довідка № 33/245 від 20.11.2020р.);

-ТОВ «ДАЛІЗ-ФІНАНС»:систему принципів модернізації підприємств в умовах інноваційної економіки, що дозволяють формувати фінансові критерії оцінювання доцільності інноваційно-інвестиційної діяльності, формують внутрішні імперативи прибутковості та фінансової стійкості, розкривають оціночні параметри фінансово-інвестиційних можливостей партнерів підприємства; методичний підхід до вибору модернізаційної стратегії підприємства, що обґрунтовує напрями фінансування інформаційно-технологічної та кадрової модернізації (довідка № 5/243 від 11.10.2020р.).

Результати дослідження використовуються для підготовки навчальних програм, курсів, методичних розробок для здобувачів вищої освіти у:

- Національному авіаційному університеті при навчально-методичному забезпеченні дисциплін «Економіка і організація інноваційної діяльності», «Основи управління ресурсними потоками», «Потенціал і розвиток підприємства», «Управління інноваційною діяльністю

підприємства», «Управління економічним потенціалом підприємства», «Управління ресурсними потоками підприємств», «Економічна діагностика» для студентів освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» галузі знань 051 «Економіка» (довідка № 11.01.01/3131 від 09.12.2020 р.);

-ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» при викладанні дисциплін «Інвестиційний менеджмент», «Корпоративне управління», «Управління інноваціями», «Логістика», «Менеджмент проєктів», «Стратегічне управління» для студентів освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» галузі знань 07 «Управління і адміністрування» (акт впровадження № 01/00598 від 15.09.2020 р.).

Повнота отриманих результатів дослідження

Основні положення і висновки авторкою опубліковано у 66 наукових працях, з яких: 1 одноосібна монографія, 1 колективна монографія, розділи в 3 колективних монографіях, 29 фахові статті (з них 24 статей – у фахових виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз), 2 статті у інших виданнях України, внесених у міжнародні наукометричні бази даних, 3 статті – у наукових виданнях інших держав; 27– публікацій у матеріалах науково-практичних конференцій. Загальний обсяг наукових праць становить 126,36 др. арк., з яких 51,46 др. арк. належить особисто автору.

Представлений обсяг та перелік публікацій та їх змістовна частина дає можливість зазначити, що положення, які винесені на захист пройшли достатню апробацію і відповідають вимогам МОН України щодо опублікування результатів дисертацій на здобуття ступеня доктора наук.

Оцінка змісту, структури і дисертації, її мови та завершеності в цілому

Дисертаційна робота написана діловою українською мовою з науковим стилем її викладу та застосуванням спеціальної наукової термінології. Науковий доробок викладена на 487 сторінках комп'ютерного тексту, основний зміст роботи викладено на 377 сторінках, складається із анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Текст ілюстрований 73 рисунками і містить 40 таблиць. Список використаних джерел викладено на 36 стор. та містить 370 посилань.

Відповідно до структури та змісту, представлена робота відповідає встановленим вимогам.

У вступі представлено усі складові, що мають бути представлені у дисертаційній роботі: розкрито і обґрунтовано актуальність теми; зазначено вклад вітчизняних та закордонних вчених у розвиток досліджуваних теорій, на праці яких спирається авторка; зазначено зв'язок роботи з науковими

темами; сформульовано мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження; конкретизовано використані у роботі методи дослідження; обґрунтовано наукову новизну наукових результатів та вказано особистий внесок дисертантки; вказано сфери практичного застосування та впровадження отриманих результатів дисертаційного дослідження; перелічено апробацію результатів дослідження, публікації, а також зазначено структуру і обсяг роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади функціонування економіки інфраструктурної сфери та її вплив на сучасний розвиток господарських систем» обґрунтовано генезу розвитку модернізаційної теорії. Проведено дослідження наукової еволюції та дискусій щодо економічної сутності та класифікації видів модернізації підприємств на засадах інноваційного розвитку економіки. Обґрунтовано авторські трактування «модернізації» та «модернізаційного потенціалу» для ідентифікації мотиваторів і каталізаторів, ключової детермінанти модернізації та подальшого формування імперативів забезпечення інноваційності розвитку підприємств інфраструктурної сфери.

У другому розділі «Методологічні засади управління модернізацією підприємств» розкрито закономірності та систему принципів управління модернізацією підприємств інфраструктурної сфери на засадах інноваційно-когнітивної парадигми. Обґрунтовано векторність та спіралеподібну модель просторової модернізації підприємства. Запропоновано методичні засади дослідження інтеграційного впливу модернізації на ресурсоефективність та конкурентоспроможність інфраструктурних підприємств. Обґрунтовано індикаторну модель визначення рівня профілю модернізаційного потенціалу та методичний інструментарій оцінювання ефективності модернізаційного процесу.

У третьому розділі «Тенденції модернізації підприємств інфраструктурної сфери в умовах інноваційного розвитку економіки» проаналізовано вплив тенденцій модернізації підприємств інфраструктурної сфери в умовах національної економіки та з урахуванням галузевих особливостей. Проведено кореляційно-регресійний аналіз взаємозалежності модернізаційних змін та економічного стану підприємств інфраструктурної сфери. Досліджено ефективність модернізації підприємств інфраструктурної сфери за відносними і вартісними показниками аналізу. Оцінено вплив модернізації на конкурентоспроможність підприємств інфраструктурної сфери.

У четвертому розділі «Концептуальні підходи до формування засад модернізації підприємств інфраструктурної сфери в умовах інноваційного розвитку економіки» обґрунтовано методичні і практичні основи формування

і реалізації модернізаційного процесу. Розроблено організаційно-економічний механізм управління модернізацією підприємства і активізації модернізаційного потенціалу. Обґрунтовано концепцію стратегічного управління модернізацією на засадах інституціоналізму, інтелектуалізації, ресурсоефективності. Запропоновано економіко-математичне моделювання встановлення пріоритетності ексклюзивних інноваційно-інвестиційних стратегій, вибору модернізаційних проєктів для ресурсної підтримки.

У п'ятому розділі «Засади формування імперативів модернізації підприємств інфраструктурної сфери в умовах інноваційного розвитку економіки» запропоновано концептуальні засади формування системи імперативів модернізації підприємств інфраструктурної сфери. На основі дослідження стратегічних пріоритетів та умов застосування європейського досвіду запропоновано методичні засади інституційної підтримки його імплементації в модернізаційному процесі на вітчизняних підприємствах. Розроблено методичне забезпечення для візуалізації економічної поведінки підприємства в модернізаційному просторі, запропоновано прогнози інноваційного розвитку підприємств інфраструктурної сфери при імплементації імперативів модернізації

У висновках узагальнено основні результати дисертаційної роботи.

Відповідність дисертаційної роботи обраній спеціальності та профілю спеціалізованої вченої ради

Представлена робота за своїм змістом відповідає економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), за якою спеціалізованої вченій раді Д 79.051.01 надано право проводити захист дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації

Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертаційної роботи.

Висновки та рекомендації, подані та оприлюднені в наукових працях мають часткову відмінність щодо деталізації подання матеріалу, при цьому за сутнісною ознакою характеризуються ідентичністю.

Дискусійні положення та критичні зауваження

Позитивно оцінюючи результати дослідження, необхідно висловити окремі зауваження.

1. На погляд опонента, у сучасних умовах інформаційно-цифровізованих комунікацій, що сьогодні існують, більшу увагу потрібно було приділити питанням цифровізованих орієнтирів модернізації

підприємств інфраструктурної сфери, а також відмітити проблеми забезпечення кібербезпеки в контексті захисту інноваційних розробок.

2. В підрозділі 1.1. при дослідженні еволюції теорії модернізації досліджено світовий здобуток та теорії закордонних вчених. Доцільно було би розкрити наукові дослідження і вітчизняних вчених у 1-4 періодах генези.

3. Було б доцільно графічно показати систему імперативів модернізації, що обґрунтовані у підрозділах 2.2 (стор. 73-81) та 5.1. (стор. 342-346).

4. Проведене дослідження впливу модернізаційних змін на конкурентоспроможність підприємства (стор. 159-169) не розкрито в подальших дослідженнях та не доведено до методичного застосування при обґрунтуванні інструментарію управління модернізаційним потенціалом.

5. Авторкою було здійснено кореляційно-регресійне моделювання динамічності модернізації підприємств інфраструктурної сфери (стор. 215-217), але, при цьому, не зрозумілим є критерії вибору показників для встановлення регресії.

6. Авторкою у роботі (стор. 314-324) запропоновано методичний інструментарій ресурсозабезпечення реалізації модернізаційних проєктів на підприємствах інфраструктурної сфери. З метою апробації доцільно було б показати економічні розрахунки процесів оптимізації ресурсів при виборі проєктів.

7. Авторкою було запропоновано здійснювати оцінку результативності реалізації модернізаційного потенціалу підприємств інфраструктурної сфери (стор.186-188), але, при цьому, не зрозумілим є, який вид прибутку авторка застосовує при розрахунку показників рентабельності.

Однак наведені дискусійні питання та зауваження в цілому не зменшують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи і можуть бути предметом дискусійного обговорення під час захисту дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Вовк Ольги Миколаївни на тему: «Імперативи модернізації підприємств інфраструктурної сфери в контексті сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки», подана на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, є завершеним науковим дослідженням, відзначається новими підходами до виконання наукових завдань, котрі розкриваються у теоретико-методологічних положеннях та наданих практичних рекомендаціях щодо означеної теми дослідження. Зазначене дає підставу стверджувати, що дисертація за своїм змістом, науково-прикладною сутністю, та оформленням відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13 та 14

«Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами, внесеними Постановами Кабінету Міністрів України №656 від 19.08.2015 р. та №1159 від 30.12.2015 р.), що висуваються до дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора наук, а її авторка Вовк Ольга Миколаївна заслуговує присудження наукового ступеня доктора наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор

завідувач кафедри менеджменту,

публічного управління та адміністрування

Державного університету інфраструктури та технологій

Міністерства освіти і науки України

О.О. Карпенко

«Підпис Карпенко О.О. засвідчую»:

Проректор з науково-педагогічної роботи

Державного університету інфраструктури та технологій

кандидат педагогічних наук

Ю.П. Дудник